



Käru Muuseum arengukava 2027–2029

Mittetulundusühing Käru Heade Tegude Muuseum | www.karumuuseum.ee

SISUKORD

1. Sissejuhatus	3
2. Ülevaade Käru muuseumist	4
2.1 Missioon	5
2.2 Visioon	6
2.3 Arengukava 2018–2026 kokkuvõte	6
3. SWOT 2026: Käru Muuseum	9
4. Tulevikuperspektiivid ja arengupotentsiaal	12
4.1. Strateegilised võimalused teemavaldkondade lõikes	12
4.2. Kõige lootustandvamad äri- ja tuluteenuste ideed (fookusprojektid)	14
4.3. Geograafiline laienemine ja harukontseptsioonid	15
4.4 Muuseumi jätkusuutlik areng ja omatulu suurendamine	15
5. Põhiväärtused	18
6. Sihtrühmad ja huvipooled	19
7. Arengueesmärgid neljas põhivaldkonnas	21
7.1 Kogud, uurimistöö ja teadmuskeskus	21
7.2 Näitused, muuseumiharidus ja külastajaprogrammid	22
7.3 Turundus, võrgustumine ja koostöö	24
7.4 Juhtimine, taristu ja ressursid	26
8. Tegevuskava	29
9. Finantsplaan ja rahastamise põhimõtted	32
9.1. Finantsplaani eesmärk ja lähtekohad	32
9.2. Tulude prognoos aastateks 2027–2029	32
9.3. Kulude prognoos aastateks 2027–2029	33
9.4. Riikliku tegevustoetuse kavandatud kasutamine	34
9.5. Omatulu ja täiendavate rahastusallikate arendamine	35
9.6. Finantsiline jätkusuutlikkus ja riskide maandamine	36
9.7. Finantsplaani elluviimine ja seire	36
10. Riikliku tegevustoetuse vajadus ja mõju	37
11. Arengukava elluviimine ja seire	37
12. Riskide juhtimine	39

1. Sissejuhatus

Käesolev arengukava määratleb MTÜ Käru Heade Tegude Muuseumi hallatava Käru Muuseumi strateegilised eesmärgid, tegevussuunad ja mõõdetavad tulemused aastateks 2027–2029. Arengukava tugineb muuseumi senisele tegevusele ja arengukogemusele, arvestab muuseumikogu eripära ja ainulaadsust ning seab sihid muuseumi põhitegevuse järjepidevaks arendamiseks, kohaliku kogukonna kaasamiseks ja Kesk-Eesti kultuuriturismi edendamiseks.

2018. aasta detsembris Käru alevikus avatud Käru Muuseumi tegevus keskendub lapsevankrite, laste sõidutamis- ja kandmisvahendite, lapsepõlve, naiste ja perede argielu ning Käru kohapärandiga seotud kultuuripärandi kogumisele, säilitamisele, uurimisele ja vahendamisele. Muuseumikogu eripära ja ainulaadsus on muuseumi tegevuse ning edasise arengu oluliseks aluseks.

Aastateks 2027–2029 kavandatud tegevused hõlmavad muuseumi põhitegevuse arendamist, sündmuste korraldamist ja koostöö tugevdamist erinevate partneritega. Arengukava näeb ette konkreetse sündmuste tsükli ja partnerlusmudeli, mille eesmärk on toetada muuseumi tegevust, kaasata kohalikku kogukonda ning aidata kaasa Käru ja Kesk-Eesti turismipotentsiaali paremale rakendamisele.

Arengukava on ühtlasi aluseks riikliku kolmeaastase muuseumide tegevustoetuse taotlemisele. Tegevustoetuse abil kavandatud tegevused on suunatud muuseumi avalike ülesannete täitmisele, eelkõige kultuuripärandi kogumisele, säilitamisele, uurimisele ja kättesaadavaks tegemisele. Muuseumi majanduslikku tegevust toetavad majutus, toitlustus, ruumirent ja muud ettevõtlustegevused on muuseumi põhitegevusest eristatavad ning nende kulusid ei käsitleta automaatselt riiklikust tegevustoetusest rahastatavatena.

Arengukava koostamisel on lähtutud muuseumi senisest tegevusest, aastate 2027–2029 tegevuskavast, avaldatud kogumispõhimõtetest ja sama perioodi finantsplaanist. Arengukavas esitatud eesmärgid ja tegevused seotakse mõõdetavate tulemustega.

Arengukava eesmärk on luua selge ja terviklik alus Käru Muuseumi tegevuse kavandamiseks aastatel 2027–2029, ühendades muuseumikogu säilitamise ja tutvustamise, muuseumi arendamise, kogukondliku tegevuse ning piirkondliku koostöö.

2. Ülevaade Kärü muuseumist

Kärü Muuseum on Eestis ja rahvusvaheliselt eriline kultuuripärandiasutus, mille fookuses on laste sõidutamis- ja kandmisvahendite ajalugu, naiste ja laste argielu emantsipatsioon ning Kärü kohalik pärand. Muuseum ei toimi üksnes esemete hoiukohana, vaid sotsiaalse kohtumispaijana, kus väärtustatakse digivaba suhtlemist, põlvkondade sidusust ning inimeste isiklike elulugude ja mälestuste talletamist. Kärü Muuseumi kogu väärtus Eesti kultuuripärandi seisukohalt seisneb lapsevankrite ja lastega seotud esemete kaudu Eesti pereelu, tarbimiskultuuri, tehnoloogia, naiste ja laste argielu ning ühiskondlike muutuste dokumenteerimises. Muuseum pöörab erilist tähelepanu Eestis valmistatud, kasutatud või Eesti perede lugudega seotud esemetele. Rahvusvaheline võrdlusmaterjal võimaldab asetada Eesti pärandi laiemasse ajaloolisse konteksti.

Kärü Muuseum (edaspidi KM) sündis eraalgatuse ja ideena, et olla kogukonnapõhine projekt, mis keskendub pereväärtustele ja armsatele mälestustele lapsepõlvest, mis ühendab erinevate põlvkondade ja kultuuride esindajaid. KM asub Kesk-Eestis Kärü alevikus. Sõnal kärü on eesti keeles mitu tähendust, mis on seotud kärü, vankri, ratta jms. KM on hea ühendus Eesti pealinna Tallinnaga. Seda läbib Rapla linnast Türi ja Viljandisse kulgev maantee. Samuti läbib Kärü alevikku Tallinn-Viljandi raudtee – raudteepeatas asub otse muuseumi kõrval. Piirkonnas on hea taristu ja see on vaid umbes tunnise autosõidu kaugusel Eesti peamistest linnadest, sealhulgas Tallinnast, Tartust (90 min) ja Pärnust (50 min).

KM kui füüsiline ruum avati 2018. aasta detsembris. Sellel on ainulaadne esemete kollektsioon, mis koosneb 350–400 lapsevankrist, suurest hulgast erinevatesse ajavahemikesse kuuluvatest nukkudest ja mänguasjadest ning dokumentidest, mis on seotud lapsevankrite tootmise ja müügiga erinevates riikides. Muuseumi põhikogu annab ajaloolise vaatenurga manufaktuuri arengule ja selle mõjule tavalise naise ja lapse elule tänapäeva ajaloos. KM on saavutanud tugeva maine juhuslike külastajate ja professionaalide seas, kes keskenduvad retroesemetele.

KM on registreeritud kui Kärü Heade Tegude Muuseum MTÜ. Muuseumis töötab praegu kaks põhitöötajat. Muuseumi tegevust toetab kuueliikmeline vabatahtlike rühm, kellel on väga kõrge motivatsioon projekti arendada ja vabatahtlikult muuseumis töötada. Keskmiselt külastab Kärü muuseumi aastas üle 5000 inimese. 2022 aastal oli külastajaid üle 5000, 2023. aastal üle 8000, 2024. aastal üle 8500 ning 2025. aastal 4500 inimest. Külastajate arvu vähenemisel on mitu põhjust:

- Peakorraldajad, giidid ja vabatahtlikud on väsinud. Me ei jaksa nii mitu aastat järjest ja nii suures mahus tasuta tööd teha. Peame leidma võimalused inimestele palga maksmiseks.
- Eestis on majanduskriis ning inimesed ei käi enam nii palju väljas.

2026. aasta prognoositav külastajate arv on 5500 inimest.



2.1 Missioon

Käru Muuseumi missioon on koguda, säilitada, uurida ja tutvustada lapsevankrite, lapsepõlve ning naiste ja laste argielu pärandit, talletada inimeste mälestusi ning muuta see kultuuripärand kättesaadavaks praegustele ja tulevastele põlvkondadele.

2.2 Visioon

Käru Muuseumi visioon on kujuneda rahvusvaheliselt tunnustatud lapsevankrite ja pereelu argipärandi muuseumiks ning teadmuskeskuseks, mis ühendab esemelise pärandi, uurimistöö, muuseumihariduse ja ühiskondliku dialoogi.

Muuseumi pikaajalisem ambitsioon on saada maailma suurimaks vankrimuuseumiks ja rahvusvaheliseks dialoogipaigaks, mis ühendab tootmisajaloo naiste õiguste eestkõnelemisega.

2.3 Arengukava 2018–2026 kokkuvõte

Aastatel 2018–2026 kujunes Käru Muuseum paigaks, kus kultuuripärand kohtub elava inimliku soojusega. Meie sihiks oli luua Euroopa mõistes eriline perekeskne muuseum – turvaline ja külalislahke kohtumispaik, mis hoiab ja vahendab meie lugusid läbi põlvkondade, toetab õppimist ning pakub igale tulijale ehedat äratundmis- ja avastamisrõõmu.

Käru Muuseumi senise tegevuse toel on välja kujunenud esinduslik kogu, mis hõlmab lapsevankreid, laste sõidutamis- ja kandmisvahendeid ning seonduvat kultuuripärandit. Kogumispõhimõtete järgi hõlmab kogu ligikaudu 3950 objekti, millest 211 on dokumenteeritud museaalid ning 790 digiteeritud objektid.

Konserveeritud on 37 vankrit ja 22 tekstiileset (1920.–1930. aastate laudlinad, rätikud ja kardinad).

Muuseum on korraldanud üle 18 näituse ning läbi viinud 5 haridusprogrammi, kus on osalenud üle 4000 lapse.

Muuseumis on välja arendatud järjepidev restaureerimis- ja konserveerimispraktika. Arengukava kohaselt restaureeritakse või konserveeritakse ligikaudu viis ajaloolist eset aastas.

Näitustegevus on olnud regulaarne: senise tegevuse kokkuvõtte kohaselt on muuseumis toimunud keskmiselt 3–4 vahetuvat näitust aastas. Lisaks on korraldatud keskmiselt 14–15 eriilmelist sündmust aastas.

Muuseum on arendanud haridus- ja lõimustegevust koostöös haridusasutuste ning teiste partneritega. Haridus- ja lõimumisprogrammides toimunud ligikaudu 15 tegevuskorda aastas, milles on osalenud kokku umbes 400 inimest.

Peamised saavutused ja tegevussuunad perioodil 2018–2026:

- **Kogude kujunemine ja restaureerimine:** Välja kujunes Euroopa mastaabis silmapaistev ja unikaalne lastevankrite ja -kärude kollektsioon koos professionaalse ja järjepideva restaureerimispraktikaga.
- **Atraktiivne ja interaktiivne näitusetevetus:** Korraldati regulaarselt keskmiselt 3–4 vahelduvat näitust aastas, järgides arengukavas paika pandud teemaliine. Näitused pakkusid elamusi, käelisi tegelusvõimalusi ja uusi teadmisi nii väikelastele kui ka täiskasvanutele, pälvides publikult järjepidevalt positiivset tagasisidet.
- **Mitmekülgne sündmusprogramm ja kogukondlik aktiivsus:** Igal aastal toimus muuseumis keskmiselt 14–15 eriilmelist sündmust, mis arvestasid eri vanuserühmade huve ja vajadusi. Lisaks panustati aktiivselt kohalikesse ja piirkondlikesse tähtsündmustesse ning juurutati püsitraditsioone: igakevadine *Tango festival*, osalemine üle-eestisel *Muuseumiööl*, *Avatud talude päevadel* ning spetsiifilised digivabad elamussündmused (digivabade mängude festival).
- **Haridusprogrammid, noored ja lõimumine:** Muuseum osales aktiivselt pea kõigis pakutud muuseumiõppe koostööprojektides:
 - Viidi läbi Türi valla haridusosakonna rahastatud aktiivõppeprogramme ja kooliprojekte nii õppetöö ajal kui ka koolivaheaegadel.
 - Toetati kohalikku noortesporti: oldi spordiürituste sponsoriks ning jagati lastele tasuta pääsmeid.
 - Viidi läbi laiaulatuslikke integratsiooniprojekte, tuues Kärusse arvukalt külastusgruppe ja koolinoori Ida-Virumaalt.
- **Elamuskeskkonna arendus** (Jaama 7): Restaureeriti Jaama tn 7 hoonetekompleks, kuhu loodi unikaalsed ajastukorterite ekspositsioonid. See lahendus laiendas oluliselt ekspositsioonipinda ning lõi külastajatele tugeva motiivi korduv- ja aastaringseteks külastusteks.
- **Kogukondlik võrgustik ja partnerlus:** Töötati välja toimiv kohalik koostöövõrgustik Kärus Põhikooli, Kärus kiriku, piirkonna ettevõtjate (sh tekstiiliettevõtte Siksak) ja Türi Vallavalitsusega.
- **Silmapaistvad riiklikud ja piirkondlikud tunnustused:**
 - 2024. aastal pälvis Aljona Suržikova muuseumi arendamise ja kogukonnatöö eest Vabariigi Presidendilt Alar Kariselt tiitli „Aasta missiooniinimene“.
 - 2025. aastal valiti Kärus Muuseum Järvamaa parimaks turismiobjektiks.

Muuseumi varasemate projektide, näituste ja uurimistöö ülevaade on esitatud lisas 1, lisas 2 ning muuseumi veebilehel.



3. SWOT 2026: Käru Muuseum

TUGEVUSED	NÕRKUSED
<ul style="list-style-type: none"> • Maailma mastaabis unikaalne lastekärude ja -vankrite kollektsioon • Tugev ühiskondlik narratiiv: naiste ja laste õiguste ning pereajaloo kajastamine • Mitmekülgne ja hubane kompleks (Jaama 7 ajastukorterid ja mängutoad). Muuseumikompleksi kaks hoonet, kus eksponeeritakse Eestist ja välisriikidest kogutud ajaloolisi lapsevankreid ning nendega seotud esemeid • Tugev kohalik võrgustik (Käru Põhikool, Käru Kirik, Siksak, Türi Vald) • Väljakujunenud menukad sündmused (Tango festival, Muuseumiöö, Avatud talude päevad, <i>Offline</i> mängude festival) • Suurepärane asukoht raudtee ääres (mugav rongiühendus Tallinn–Viljandi liinil) 	<ul style="list-style-type: none"> • Piiratud meeskond ja suur sõltuvus eestvedajate isiklikust ressursist • Eramuuseumi piiratud eelarve ja tugev sõltuvus projektipõhisest rahastusest • Säilitus- ja hoidlapindade piiratus suureneva vankrikogu tingimustes • Hooajalisus külastatavuses (suvised kõrgajad vs. talvine madalhooaeg) • Kogude vähene digitaalne kättesaadavus ja pooleliolev retrospektiivne kirjeldamine • Piiratud turunduseelarve ja -võimekus pidevaks välisturunduseks

<ul style="list-style-type: none"> • Tunnustatud tegevus (Kodaniku ühiskonna Sihtkapitali „Aasta missiooniinimene 2024“, Järvamaa parim turismiobjekt 2025) 	
VÕIMALUSED	OHUD
<ul style="list-style-type: none"> • Kasvav nõudlus nutivabade pereürituste ja digivabade elamuste järele • Rongiturismi pakettide loomine koostöös Elroni ja Türi vallaga • Rahvusvaheliste teadus- ja kultuuriprojektide kaasamine (vankripärand ja naiste õigused) • Suulise pärandi programmi „Inimeste lood“ laiendamine üle-eestiliseks algatuseks • Koostöö arendamine teiste Euroopa tehnikapärandi ja lastemuuseumidega • Haridus- ja integratsiooniprogrammide laiendamine (sh Ida-Virumaa ja suurlinnade koolid) • Muuseumimeenete ja kohaliku käsitöö (nt tekstiilikoostöö Siksakiga) müügitulu kasv 	<ul style="list-style-type: none"> • Üldine elukalliduse ja küttekulude kasv, mis tõstab hoonete ülalpidamiskulusid • Majanduslangusest tingitud perede ja koolide vabaaja- ja reisikulutuste vähenemine • Kohalike omavalitsuste või riiklike toetusmeetmete ja kultuurirahastuse kärped • Piirkondlik ääremaastumine ja kohaliku noorema elanikkonna kahanemine • Ülekoormus ja läbipõlemisoht väikese põhitiimi seas

Peamised õppetunnid ja väljakutsed uueks perioodiks (2027–2029):

1. Muuseumikogu dokumenteerimise, säilitamise ja digiteerimise järjepidevuse tagamine ning kogude avaliku kättesaadavuse suurendamine.
2. Vajadus selgema aastaringse tegevuste tsüklilisuse järele (kevade, suve, sügise ja talve kindel sündmustelg). Jätkata olemasolevate tegevuste, sündmuste ja festivalide korraldamist ning täiendada igat perioodi uute programmidega:
 - Kevad: Tango festival, muuseumiöö;
 - Suvi: Avatud talude päevad, *offline*-mängude festival;
 - Sügis: akadeemiline konverents ja haridusprogrammid;
 - Talv: luua uus talvine põhisündmus (nt „Erilised jõulud Kärus“, teema-fotosessioonid ajastukorterites, talvised hoovimängud või muu regulaarne sündmus).
3. Vajadus kogukonna ja külastajate suulise ajaloo („Inimeste lood“) süsteemsema kogumise, salvestamise ja arhiveerimise järele.
4. Vajadus meeskonna toimepidevuse ja vabatahtlike süsteemse kaasamise järele, et vältida põhituumiku ülekoormust ning tagada sujuv igapäevane juhtimine ja hooajaliste tippude teenindamine.
5. Vajadus püsiva rahvusvahelise ja üle-eestilise turundus- ning turismimudeli juurutamise järele, et hoida ja kasvatada saavutatud külastatavust ning tagada muuseumi pikaajaline finantsiline ja sisuline toimepidevus.



4. Tulevikuperspektiivid ja arengupotentsiaal

Aastatel 2027–2029 keskendub Käru Muuseum oma põhitegevuse professionaalsele ja jätkusuutlikule arendamisele.

Peamised arengusuunad on muuseumikogu säilitamine ja dokumenteerimine, teaduspõhise sisu loomine, näituste ning muuseumihariduse arendamine, kogude digitaalse kättesaadavuse suurendamine ja piirkondliku kultuuriteenuse pakkumine.

Muuseumi asukoht Käru raudteepeatuse läheduses, eripärane kollektsioon, kogukondlik võrgustik ja ajalooline hoonetekompleks loovad head võimalused jõuda erinevate sihtrühmadeni.

Turismi- ja ettevõtluskoostööd arendatakse viisil, mis toetab muuseumi põhitegevust, loob täiendavat omatulu ning ei kahjusta muuseumikogu säilimist ega muuseumi avalikku ülesannet.

Uute tuluteenuste ja investeeringute elluviimine sõltub eraldi rahastusotsustest ning nende kulusid arvestatakse muuseumi põhitegevuse kuludest eristatult.

Käru Muuseumil on unikaalne positsioon, mis võimaldab lisaks traditsioonilisele muuseumitegevusele arendada välja innovaatilisi tuluteenuseid, kogukondlikke sündmusi, haridusprogramme ning geograafilisi ja digitaalseid laienemissuundi.

4.1. Strateegilised võimalused teemavaldkondade lõikes

Äripartnerlus, ristturundus ja sponsorlus

1. Lapsevankrite tippbrändide esitlusala: Koostöö kaasaegsete vankritootjate ja maaletoojatega Skandinaaviast ja Saksimaalt (Emmaljunga, Zekiwa, Ora), kus ajaloolise ekspositsiooni kõrval tutvustatakse kaasaegseid mudeleid ja disainitrende.
2. Uute mudelite proovisõiduala (proovisõit): Võimalus noortel peredel enne ostu sooritamist vankreid kohapeal testida.
3. Partnerlus kohalike ettevõtetega: Teatud ostusummast või toote ostmisest (nt Siksak või kohalik käsitöö) kaasneb sooduspääse muuseumisse.
4. Retrokaupade ja vintage-vankrite heategevuslikud oksjonid.

Sündmusturism, elamused ja kogukond

1. Lapsevankrijooks ja -paraad: Suur meelelahutuslik kogupereüritus (nt spordi- või paraadivormis vankriralli Käru tänavatel). Kaasata Käru kogukonna, eesti ja rahvusvaheline meedia. Käru Muuseum korraldas 2018 paraadi Tallinnas, mis oli väga edukalt meedias kajastatud.
2. Ajastufotostuudio ja riietumistoad: Küllastajate stiilne riietamine ajastukostüümidesse ning professionaalsed fotosessioonid ajalooliste vankrite ja Jaama 7 korterite taustal.
3. Teatrietendused ja elamuslikud lavastused: Temaatilised lavastused ja lasteetendused vabaõhulaval või ajastukorterites.
4. Füüsilisel ruumil põhinevad interaktiivsed mängud: Muuseumi õueala ja Käru alevikku hõlmavad ajaloolised otsingumängud ja orienteerumine.
5. Meistriklassid ja harivad töötoad: Lastele ja peredele suunatud käelised töötoad (nt tekstiil, puit, vanade mänguasjade taastamine).
6. Sünnipäevad ja erasündmused: Elamuslikud pere- ja laste sünnipäevapaketid koos mängutoa ja programmiga.
7. Spetsiaalsed teemapäevad: Sihtgrupipõhised kohtumisõhtud seenioridele (mälestuste jagamine), noorpaaridele/peigmeestele (pere- ja lapsevanemaks saamise lood).

Haridus ja teadmuskeskus

1. 20. sajandi ajalugu, ekskursioonid: Riikliku õppekavaga seotud haridusprogrammid põhikoolidele ja gümnaasiumidele (sotsiaalajalugu, naiste emantsipatsioon, tööstuse areng).
2. Integratsiooniprogrammide laiendamine: Kooligruppide toomine Kärusse üle Eesti (sh jätkuv ja süsteemne koostöö Ida-Virumaa koolidega).
3. Käelise tegevuse, restaureerimise ja disaini töötoad: Praktilised õpitoad ja meistriklassid igas vanuses õppuritele (ajalooliste materjalide tundmine, puidu- ja metallitöö baasoskused, kärude ja tarbeesemete restaureerimine ning säästlik taaskasutus).
4. Pere- ja argielu ajaloo uurimislabor ning arhiivindus: Õpilaste ja harrastusuurijate kaasamine suulise ajaloo kogumisse (mälestuste talletamine, fotode ja esemete digiteerimine, uurimistööde juhendamine koostöös ülikoolide ja mäluasutustega).
5. Kogukonnaõpe ja kodanikuharidus: Praktiline kogukonnaõppe programm koolidele ja kohalikele noortele (kodukoha identiteedi tugevdamine, kohaliku pärandi väärtustamine, vabatahtlik tegevus ning kogukonnaprojektide algatamine ja elluviimine koostöös muuseumiga).

Digilahendused ja virtuaalsus

1. Muuseumi digitaalse ajakirja tellimus: Digitaalne perioodika (1–2 korda aastas), mis pakub professionaalset sisu vankrite manufaktuuri ajaloo, laenamispraktikatest, restaureerimisest ja argikultuuri tendentsidest.
2. Virtuaalmuuseum ja interaktiivsed puuteekraanid: Digitaalne ligipääs vankriarhiivile, audiogiididele ja inimeste elulugudele kohapeal ning veebis.
3. E-pood ja püsikliendiprogramm: Suveniiride, tekstiilitoodete, digiartiklite ja toetajapakettide müük.

Piirkondlik võrgustumine ja frantsiis

1. Koostöö siseriiklike turismiettevõtetega: Käru lülitamine reisibüroode Kesk-Eesti päevareiside ja giiditouride kavadesse.
2. Ühispiletid ja tuurid naabermuuseumidega: Koostöö Järvamaa ja Raplamaa muuseumidega (ühised piletipaketid, temaatilised marsruudid).
3. Muuseumi frantsiisimudel ja rändnäitused: Käru Muuseumi kontseptsiooni ja näituste vahendamine Soome, Läti ja Leedu partnerasutustele.

Taristu ja ligipääsetavus

1. Käru maamärgi loomine: Visuaalselt kaugele paistev lapsevankrikujuline installatsioon/skulptuur hoone katusel või vaateplatvormiga torn.
2. Ligipääsetav transport ja tellimusvedu: Spetsiaalne transpordilahendus või koostöö transpordiettevõtetega erivajadustega inimeste ja eakate gruppide mugavaks kohaletoomiseks (nt rongi pealt muuseumisse).
3. Koostöös korraldada erivajadustega inimeste ja eakate gruppide üritused

4.2. Kõige lootustandvamad äri- ja tuluteenuste ideed (fookusprojektid)

1. Ajakiri - artiklid: Originaalne ja spetsiifiline uurimistö, artiklid tehakse (vankrite tootmislood, sotsiaälajalugu, restaureerimisnippid) kohalikus meedias ja välismeedias.

2. Avalikud suursündmused (nt lapsevankrijooks ja festivalid): Meedias suurt tähelepanu pälvivad kogupereüritused, mis toovad kohale sadu peresid, sponsoreid ja laadakauplejaid, kasvatades muuseumi tuntuks ja piletitulu.

4.3. Geograafiline laienemine ja harukontseptsioonid

Muuseumi nähtavuse suurendamiseks ja algupärase Kärü kompleksi külastatavuse tõstmiseks on otstarbekas viia muuseumi tegevus ajutiselt või püsivalt suurlinnadesse:

1. Hooajalised pop-up näitused kaubanduskeskustes (nt Tallinnas T1): Pere- ja massikeskustesse suunatud näitused (nt jõulu- või kevadperioodil) võimaldavad jõuda tuhandete peredeni, kes ei pruugi Kärusse kohe sattuda, kuid kellele tekib näituse kaudu otsene stiimul sõita rongiga Kärü põhimuuseumisse. Madalhooajal, oktoobrist maini, korraldab muuseum võimaluse korral ränd- ja ajutisi näitusi väljaspool Kärü alevikku, et tutvustada kogusid uutele sihtrühmadele ning suurendada huvi põhimuuseumi külastamise vastu.
2. Suurem fookus e-õppele ja 20. sajandi ajaloo haridusprogrammidele: Tugevate digiesitluste baasil töötatakse välja koolidele mõeldud virtuaaltunnid ja temaatilised õppekäigud, mis teevad Kärust ajalooõpetajate eelistatud partneri.
3. Rahvusvaheline koostöö Skandinaavia ja Balti riikidega: Soome, Rootsi, Läti ja Leedu eramuuseumide ning ajaloo huvilistega ühiste võrgustike loomine, ühisnäituste korraldamine ja turistigruppide vahendamine Eestisse.
4. Süsteemne koostöö siseriiklike turismikorraldajatega: Kärü Muuseumi aktiivne lisamine Eesti siseturismi reisipakettidesse, sidudes külastuse rongiühenduse, toitlustuse ja piirkonna teiste vaatamisväärsustega.

4.4 Muuseumi jätkusuutlik areng ja omatulu suurendamine

Kärü Muuseumi pikaajaline elujõulisus ja muuseumi tegevuse ja külastajaskonna arendamine eeldab läbimõeldud skaleerimismudelit, mis toetub juba saavutatud baasile ning arendab edasi muuseumi unikaalset identiteeti.

A. Olemasoleva taristu (Jaama 7) võimendamine ja „ühapäevase reisi“ kontseptsioon

Jaama 7 hoonekompleksis loodud ajastukorterid koos majutuse ja toitlustusega (kohv, suupisted ja eined peredele) on juba loonud tugeva vundamendi, mida saab skaleerimisel veelgi laiemalt käivitada:

1. Külustusaja pikendamine ja elamuspuhkus: Tänu toimivale majutusele ja toitlustusele Jaama 7 majas saab lühivisiidist kujundada täispika ühepäevase reisi või mitmepäevase elamuspuhkuse, kus külastajad ööbivad ehedas ajastumiljões.
2. Tegevusvälja laiendamine välialadele: Järgmise sammuna vajab suurendamist ja edasiarendamist muuseumi väliala. Väliala arendatakse eri vanuses ja erinevate huvidega külastajatele, sealhulgas noortele, peredele ja tehnikapärandihuvilistele (tehnikapärandi ja restaureerimise töötoad, suuremad füüsilised ja interaktiivsed mängud õues).
3. Vajalik ressurss: Sihitud lisainvesteeringud väliala atraktsioonidesse ja tegevuskeskkonda.

B. Puhkepiirkonna sünergia ja teemapargi mõõde (suurem kasvupotentsiaal)

Hüppelise kasvu saavutamiseks on vajalik tuua juurde meeskonda ning laiendada muuseumi tegevusvälja elamuslikuks teemapargiks, mis katab terve piirkonna võimalused:

1. Strateegiline partnerlus Toosikannu Puhkekeskusega: Tihe koostöö samas kandis asuva Eesti suurima hirve- ja metsloomapargiga. Ühispaketid („Kultuuri- ja looduspuhkus Kärus: vankripärand, ajastumajutus Jaama 7-s ja Toosikannu safari“) toovad piirkonda uusi sise- ja välituriste, pakkudes terviklikku teenustepaketti (elamus + majutus + toitlustus + loodus).

C. Geograafiline haare ja frantsiisimudel

Kuigi Kärü Muuseumi süda ja püsiv kodu asub Kärus, on kontseptsioonil selge laienemispotentsiaal teistesse piirkondadesse:

1. Frantsiis ja oskusteabe eksport: Unikaalse kärude, vankrite ja lasteajaloo kontseptsiooni ning rändnäituste pakkumine partneritele Lätis, Leedus, Soomes ja mujal Skandinaavias.
2. Maapiirkonna ehedus linnast tulijale: Toimiva majutuse ja toitlustusega Kärü Muuseum on ideaalne sihtkoht linnaelanikele (Tallinnast, Raplast, Viljandist, Paidest), kes otsivad mugavat, ent ehedat ja rahulikku väljasõitu Eesti maapiirkonda.

D. Strateegiline enesemääratlus: massitööstuse asemel autentne pärand

Teoreetiliselt võiks Eesti südames asuv eramuuseum püüda võistelda maailma hiiglaslike kommertsteemaparkidega, kuid Kärü Muuseumi eesmärk ja väärtus seisneb teadlikus ja väärtuspõhises kasvus:

1. Autentsus ja personaalsus: Me oleme ambitsioonikad, kuid me ei soovi kaotada oma hinge anonüümses masstootmises. Meie eesmärk on pakkuda ainulaadset, sooja ja sügavat kogemust, mis seob maailmatasemel vankrikollektsiooni Eesti kultuuripärandiga, naiste ja laste lugudega ning võimalusega kogeda ajastukorterite hubasust turvalises ja rahulikus keskkonnas.

5. Põhiväärtused

Käru Muuseumi tegevus, kogumine ja kogukonnatöö toetuvad viiele kandvale väärtusele, mis ühendavad esemelise pärandi ja inimliku elukogemuse:

1. Isiklik lähenemisviis ja suuline ajalugu (Iga inimese lugu loeb)

Käru Muuseumi tegevus põhineb isiklikul lähenemisviisil – iga külastaja, annetaja ja kogukonnaliikme isiklik elukogemus ja mälestus on muuseumi jaoks unikaalne väärtus.

1. Kõik algab lapsevankrist: Igal muuseumi kogusse kuuluval lapsevankril või esemel on oma selge narratiiv, mis peegeldab konkreetse põlvkonna elulaadi ja ühist minevikku.
2. Üldise ja erilise seos: Isiklik ja empaatiline lähenemine aitab tuua esile individuaalsed mälestused, mis samal ajal peegeldavad meie laiemat kultuurilist tausta, ajastu olmet ja sotsiaalseid muutusi.

2. Autentsus, austus ja teadmuspõhisus pärandi hoidmisel

Muuseumikogu väärtustatakse teadusliku, esteetilise ja ajaloolise tervikuna.

1. Museaale ei vaadelda pelgalt tarbeesemetena, vaid sotsiaallajaloo ja disainipärandi tunnistajatena.
2. Museaalide säilitamisel ja konserveerimisel lähtutakse nende ajaloolisest väärtusest, autentsusest, seisundist ning erialastest põhimõtetest. Restaureerimise vajadus ja ulatus määratakse iga eseme puhul eraldi ning tehtud tööd dokumenteeritakse.

3. Naiste ja laste õiguste ning sotsiaalse arengu väärtustamine

Käru Muuseum kannab selget ühiskondlikku missiooni:

1. Laste sõidutamistarvikute ja argielu esemete kaudu väärtustatakse ja uuritakse naiste emantsipatsiooni, liikumisvabadust, sotsiaalset staatust ja laste õiguste arengut läbi aegade.
2. Muuseum seisab avatuse, võrdsuse, inimväärikuse ja demokraatliku arengu hoidmise eest, vältides tagasilangust ühiskondlikes vabadustes.

4. Põlvkondade sild ja kaasatus (Kohtumispaik kõigile)

Käru Muuseum on loodud kõigi põlvkondade ühendamiseks:

- Muuseum pakub turvalist, hubast ja emotsionaalselt toetavat keskkonda väikelastele, noortele peredele, koolinoortele ja vanavanematele, soodustades teadmiste ja elutarkuse vahetut edasiandmist.
- Läbi tegevuste ja näituste luuakse ruumi, kus eri vanuses külastajad leiavad ühise keele ja äratundmisrõõmu.

5. Kohaliku paikkonna identiteet ja avatus maailmale

- Kärü kodu- ja paikkonnaajalugu: Hoiame, uurime ja tutvustame Kärü piirkonna unikaalset kultuuri- ja tööstuspärandit tihedas koostöös kohalike partnerite ja elanikega.
- Rahvusvaheline mõõde: Seome oma kohaliku identiteedi rahvusvahelise haardega, olles avatud teadmusvahetusele, globaalsetele kontaktidele ja väliskülastajatele.

6. Sihtrühmad ja huvipooled

Sihtrühmad:

- Uurijad, üliõpilased, muuseumide spetsialistid ja kogude kasutajad.
- Turismigrupid – suurim sihtrühm. Kõige rohkem külalisi on mais ja juunis, mil toimuvad Kirna mõisa tulbifestival, Türi lillelaat ning muuseumiöö. Maikuu jooksul külastab muuseumi keskmiselt 1000–3000 inimest (sõltub aastast, ilmastikust ja üldisest majanduslikust/julgeoleku olukorrast).
- Pensionäride grupid – planeerivad oma reise pikalt ette ja külastavad muuseumi aastaringselt; kõige aktiivsem reisiperiood on märtsist novembrini, grupi suurus on tavaliselt 15–40 inimest.
- Lastega pered – nädalalõppudel, suvekuudel ja koolivaheaegadel külastav tuumiksihtrühm, kes otsib ühiseid sisukaid tegevusi ja elamusi.
- Kooli- ja lasteaiagrupid – külastusperioodid langevad peamiselt kevadesse ja sügisesse (mai–juuni ning september–oktoober).
- Eraklient tähtpäevasündmuse tellijana – sünnipäevade, suguvõsakokkutulekute ja teiste erapidude tähistajad.
- Individuaalkülastajad (sise- ja välituristid) – eelkõige laupäeval ja pühapäeval, mil muuseum on püsivalt avatud üksikülastajatele.

- Organisatsioonid ruumide rentijana – seminaride, koolituste, meeskonnapäevade ja koosviibimiste korraldajad.

Käru Muuseumi tegevust mõjutavad olulisemad välised huvipooled on:

- Kohalik omavalitsus ja kogukond: Türi Vallavalitsus ja piirkonna kogukond.
- Haridus- ja mäluasutuste partnerid: Käru Põhikool ja Käru Kirik.
- Kohalikud ettevõtjad ja turismipartnerid: Tekstiiliettevõtte Siksak, Toosikannu Puhkekeskus ning teised Kesk-Eesti turismiteenuste pakkujad ja turismikorraldajad.
- Transpordi- ja sihtkoha arendajad: Elron (Tallinn–Viljandi rongiliini ühendus ja kampaaniad), Järvamaa Arenduskeskus (SA Järvamaa) ning Kesk-Eesti turismiarenduse võrgustikud (DMO).
- Riiklikud institutsioonid ja toetajad: Kultuuriministeerium, Muinsuskaitseamet, Eesti Kultuurkapital, Integratsiooni Sihtasutus ning Kodanikuühiskonna Sihtkapital (KÜSK).
- Valdkondlikud võrgustikud: Eesti Muuseumiühing, rahvusvahelised vankri- ja argipärandi uurijad ning koostööpartneritest eramuuseumid Balti- ja Põhjamaades.



Aleksei Turovski ja Kerttu Soansi loeng Olev Soansist, suvi 2025, foto Sergei Trofimov

7. Arengueesmärgid neljas põhivaldkonnas

7.1 Kogud, uurimistöö ja teadmuskeskus

Muuseumi kogumistegevus, kogude dokumenteerimine, säilitamine ja kasutamine lähtuvad avalikult kättesaadavatest Kärü Muuseumi kogumispõhimõtetest. Arengukava tegevused täpsustavad nende põhimõtete rakendamist aastatel 2027–2029.

- Eesti ja maailma vankripäränd ning talletatud suuline ajalugu („Inimeste lood“) on avalikkusele laialdaselt kättesaadavad, sh digitaalselt.
Muuseum tagab oma unikaalse kollektsiooni süsteemse kirjeldamise ja digiteerimise, avaldab temaatilisi virtuaalnäitusi ning pakub veebipõhist juurdepääsu vankrite tootmis- ja disainiajaloole, naiste ja laste argielu mälestustele ning Kärü kohaloole.
- Muuseum hindab regulaarselt kogude säilitustingimusi ning rakendab aastatel 2027–2029 meetmeid hoidlapindade, mikrokliima jälgimise ja museaalide turvalisuse parandamiseks. Välja on arendatud süsteemne restaureerimis- ja konserveerimispraktika, mis võimaldab ka keerulises seisukorras ajaloolisi kärusid, vankreid ja tekstiile nõuetekohaselt taastada ja pikaajaliselt säilitada.
- Kärü Muuseumi eestvedajad ja meeskond on rahvusvaheliselt ning siseriiklikult tunnustatud eksperdid.
Muuseumi spetsialistid on vankriajaloo, lapsepõlve argipärandi, restaureerimise ja naiste sotsiaalajaloo valdkonna juhtivad teaduskandjad, kes esinevad erialakonverentsidel, kureerivad iga-aastast rahvusvahelist konverentsi, nõustavad partnereid ja kollektsionääre ning teevad koostööd teadus- ja mäluasutustega üle Euroopa.

Möödikud ja sihttasemed

Möödik	Algtase 2018–2026	Sihttase 2029
Kogust arvele võetud ja teaduslikult kirjeldatud museaalide osakaal	ca 20%	Vähemalt 50%
Veebis/virtuaalnäitustel kättesaadavaks tehtud esemete arv	ca 50 eset	Vähemalt 300 eset
Digiteeritud objektid	ca 790 eset	Vähemalt 1600 eset
Kogutud ja süstematiseeritud suulise ajaloo intervjuude / lugude arv („Inimeste lood“)	ca 15 lugu	Vähemalt 75 talletatud lugu
MuSis kättesaadav osa muuseumi esemekogudest	ca 0%	Vähemalt 30%
Restaureeritud / konserveeritud ajalooliste vankrite ja harulduste arv	5 aastas	20 eset aastas
Rahvusvaheliste ja siseriiklike ettekannete, publikatsioonide ning ekspertkonsultatsioonide arv aastas	2 aastas	5–6 aastas

7.2 Näitused, muuseumiharidus ja külastajaprogrammid

- Kärü Muuseumi kompleksis (sh Jaama 7 ajastukorterites) on loodud inspireerivad võimalused elamusliku ja vahetu kultuurikogemuse saamiseks kogu elukaare ulatuses. Eesmärki toetavad regulaarselt vahelduvad näitused, vankri- ja argiajaloo ekspositsioonid,

offline-kultuuri ja lauamängude festivalid, iga-aastane Tango festival ning elamuslikud ajastumajutuse ja -korterite programmid.

- Muuseumi loodav unikaalne sisu tugevdab Käru ja Türi valla mainet omanäolise kultuuri- ja turismisihtkohana ning seisab avatud, võrdõigusliku ja demokraatliku ühiskonna väärtuste eest. Muuseum aitab ajalooliste näidete ja haridusprogrammide kaudu mõtestada naiste ja laste õiguste arengut ning toetab teadlikku ühiskondlikku arutelu.
- Muuseumi haridus- ja elamusprogrammid pakuvad asjatundlikku ja elulist tuge haridusasutustele ning eri põlvkondi ühendavatele huvigruppidele.
Koostöös Käru Põhikooli, Türi valla ja teiste Eesti koolidega (sh integratsiooniprojektid ja õppegrupid Ida-Virumaalt) pakutakse riikliku õppekavaga haakuvaid 20. sajandi argiajaloo programme, nutivaba õpet ning põlvkondi liitvaid meistiklasse ja mälestuste kogumise töötubasid.
- Käru Muuseum on soe, külalislahke, peresõbralik ja mugavalt ligipääsetav sihtkoht.
Muuseum tagab sujuva külastajateekonna rongireisijatele (Tallinn–Viljandi liinilt otse muuseumisse), pakub toitlustus- ja majutusvõimalusi ning loob turvalise, koduse ja toetava keskkonna beebidele, lastega peredele, eakatele ja erivajadustega külastajatele.

Möödik	Algtase (2024–2026)	Sihttase 2029
Aastane külastajate koguarv	ca 4 500 – 8 000	8 000 - 10 000
Kõrghooaja (maikuu) külastajate arv (Türi laat, tulbifestival, Muuseumiöö)	ca 3 000	4 500
Haridus- ja integratsiooniprogrammide toimumiskordade arv / osalejate arv	15 korda / ca 400 osalejat	35 korda / 1 200 osalejat
Aastaste suursündmuste ja festivalide arv (Tango festival, mängude festival, konverents jt)	4 põhisündmust	6 suursündmust

Uute vahetuvate näituste arv aastas (kevad, suvi, sügisene koolialgus)	2–3 näitust	5 näitust igal aastal
Kogutud ja arhiveeritud elulugude arv (projekt „Inimeste lood“)	ca 15 lugu	Vähemalt 75 talletatud lugu
Külastajate rahulolu määr (küsitluste ja tagasiside põhjal)	Käru Muuseumi Google Mapsi hinne 4,9 (max 5,0), põhineb 216 arvustusel	Vähemalt 90%
Muuseumi ligipääsetavuse kirjeldus on veebis avaldatud ja ajakohastatud	2027. aastal tehakse ligipääsetavuse ülevaatu	2029. aastaks viiakse ellu vähemalt kolm selle põhjal valitud parendust.

7.3 Turundus, võrgustumine ja koostöö

- Käru Muuseumi turundus- ja partnerlusvõrgustik on laienenud tänu tihedale koostööle. Muuseum teeb süsteemset koostööd transpordi- ja turismiarendajatega (Elron, Türi Vald, SA Järvamaa / Kesk-Eesti DMO), kohalike partneritega (Käru Põhikool, Käru Kirik, tekstiiliettevõtte Siksak, Toosikannu Puhkekeskus) ning kultuuriasutustega, kasvatades tuntust üle Eesti ja valitud lähivälisriikidele (Soome, Läti).
- Igale peamisele sihtgrupile ja koostööpartnerile on välja arendatud selge ja kõnetav väärtuspakkumine. Perelele, pensionäride rühmadele, koolidele/lasteaedadele ja rongituristidele pakutakse terviklikke külastuspakette (muuseumielamus + Jaama 7 ajastukorterid ja kohvik/toitlustus + töötoad ja sündmused).

Möödikud ja sihttasemed:

Möödik	Algtase (2025–2026)	Sihttase 2029
Muuseumi tuntus ja kuvand Eestis	Tuntud peamiselt Kesk-Eestis ja vankrihuviliste seas (hinnanguline tuntus 5–8%)	18% (kinnistunud üle-eestilise kogupere- ja rongisihthohana)
Väljastpoolt Järvamaad saabunud külastajate arv aastas (Tallinn, Harjumaa, Pärnu, Tartu, Ida-Virumaa jt)	ca 4 500 inimest	8500 inimest
Väljastpoolt Eestit saabunud külastajate arv / osakaal (Soome, Läti, rahvusvahelised konverentsikülalised ja turistid)	ca 300 inimest / ~4%	1 500 inimest / 15%
Digi- ja meediamöödikud	ca 6000 jälgijat	15 000 jälgijat
• Facebooki jälgijad	ca 50 000 külastust/kuus	200 000 külastust/kuus
• Kodulehe unikaalsed külastused kuus	4,0 täрни	4,5–5,0 täрни
• Google Maps / TripAdvisori koondhinne	4,9 täрни / 5,0	4,9 täрни / 5,0

Toimivate koostööprojektide ja partnerluste arv aastas (Kool, Kirik, Siksak, Türi Vald, Toosikannu, Elron, haridus- ja kultuuriprojektid)	6 projekti aastas	15 püsivat koostööprojekti aastas
Spetsiaalsete rongiturismipakettide ja ristturunduskampaaniate arv (koostöös Elroni ja vankripoodidega)	1 kampaania	4 aktiivset kampaaniat/paketti aastas



7.4 Juhtimine, taristu ja ressursid

- Toetame töötajate heaolu ja erialast arengut. Kaasame aktiivselt vabatahtlikke ja kohalikku kogukonda festivalide korraldamisse, restaureerimisse ja lugude kogumisse, pakkudes neile tähendusrikast eneseteostust ning väärilist tunnustust.
- Muuseumi igapäevast tegevust tagab kvalifikatsiooninõuetele vastav meeskond ja kaasatud vabatahtlikud. Põhitöötajatega on sõlmitud töölepingud ning nende erialane haridus ja töökogemus tagavad nõuetekohase muuseumitöö toimimise.

- Kärü Muuseum tegutseb kestliku ja rohelise muuseumina.
Rakendame ressursisäästlikke lahendusi, väärtustame esemete ja materjalide taaskasutust, soosime rongiturismi ja digivaba olemist ning hoiame muuseumi ökoloogilise jalajälje võimalikult madalana.
- Sihipärased investeeringud kasvatavad omatulu ja parandavad külastuskogemust.
Võimendame Jaama 7 võimalusi (ajastumajutus, kohvik, ruumirent) ja arendame välialasid, et luua stabiilseid tuluallikaid ning suunata teenitud vahendid tagasi pärandi säilitamisse ja uutesse näitustesse.
- Juhtimine on paindlik, inimlik ja toetab enesejuhtimist.
Töökorraldus arvestab iga tiimiliikme ja vabatahtliku tugevusi, tagades kindla aastaringse sündmuste rütmi, selged vastutused ning muuseumi pikaajalise toimepidevuse ilma läbipõlemiseta.

Möödik	Algtase (2025–2026)	Sihttase 2029
Muuseumi omatulu aastas (piletid, Jaama 7 majutus, kohvik/toitlustus, ruumirent, meened ja trükised)	ca 25 000 – 35 000 €	39010
Keskkonnasõbralikkust kinnitav märgis (Roheline Muuseum või ökomärgis)	Ei ole	Omandatud ja rakendatud
Põhitöötajate töötasude suhe riikliku kultuuritöötaja miinimumtasemega	ca 20% tasemest (või osaline tasustamine)	Vähemalt 50% riiklikust kultuuritöötaja miinimumtasemest“ töökoormuse ja brutotasu põhise näitajaga.
Töötajate ja vabatahtlike rahulolu indeks (sh enesejuhtimise toetus ja läbipõlemise ennetus)	Ei ole mõõdetud	Vähemalt 70%

Kaasatud vabatahtlike arv aastas (festivalid, heakord, restaureerimine, lugude kogumine)	Ca 10 inimest	Vähemalt 25 aktiivset vabatahtlikku
Välis- ja projektitoetuste maht põhitegevuste toetuseks (KÜSK, Kultuurkapital, fondid)	ca 15 000 – 25 000 € aastas	40 000 € aastas*

* Muuseumi eesmärk on kaasata projektitoetuste kaudu igal aastal ligikaudu **40 000 eurot** täiendavat rahastust tegevuste ja arendusprojektide elluviimiseks.

Nimetatud summa on **prognoositav rahastuseesmärk, mitte kinnitatud või garanteeritud rahastus**. Toetuste tegelik maht sõltub avanevatest taotlusvoorudest, esitatud projektitaotluste edukusest ning rahastajate otsustest.

Alternatiivne tegevuskava toetuste mittersaamisel

Kui kavandatud projektitoetusi ei õnnestu saada või nende maht jääb prognoositust väiksemaks, kohandatakse tegevuskava vastavalt olemasolevatele rahalistele võimalustele. Sellisel juhul:

- keskendutakse organisatsiooni põhitegevustele ja prioriteetsetele eesmärkidele;
- vähendatakse või lükatakse edasi täiendavaid arendusprojekte ja suuremahulisi ettevõtmisi;
- otsitakse alternatiivseid rahastusallikaid ja koostööpartnereid;
- viiakse tegevusi ellu väiksemas mahus, kasutades olemasolevaid ressursse.

Seega ei sõltu organisatsiooni põhitegevuse jätkumine täielikult prognoositavate projektitoetuste saamisest, kuid täiendava rahastuse puudumine võib piirata kavandatud arendustegevuste mahtu ja elluviimise tempot.

8. Tegevuskava

Tegevusvaldkond ja eesmärk	Tegevus	2027	2028	2029	Oodatav tulemus ja mõõdik
					Vastutajad: Aljona Suržikova, Sergei Trofimov, Liia Sizask (2027–2029)
I Näitused, muuseumiharidus ja külastajaprogrammid	Uued vahetuvad näitused	3 uut näitust (kevad, suvi, sügis)	3 uut näitust + 1 rändnäitus	5 uut näitust 2 rändnäitus	Kokku 11 vahetuvat näitust ja 3 rändnäitus suuremates linnades.
	Sündmuste tsükkel ja festivalid	Tango festival, Muuseumiöö, Offline-festival, konverents	Tango festival, Muuseumiöö, 10. a juubelisündmused, Offline-festival, Laste ja noorte kino festival,	Tango festival, Muuseumiöö, rahvusvaheline konverents, Offline-festival, Laste ja noorte kino festival,	5–6 suursündmust aastas; külastatavus tõuseb 10 000 inimeseni aastas.

	Haridus- ja pereprogrammid	5 programmi (sh koolid, beebid)	10 programmi (laienemine Ida-Virumaale)	12 programmi aastas	Aastas vähemalt 1 200 last ja noort osalemas haridustegevustes.
II Turundus ja koostöö	Rongiturismi kampaaniad (Elron)	2 ühiskampaaniat	3 kampaaniat / kombopaketti	4 kampaaniat	Vähemalt 20% külastajatest saabub muuseumisse mugavalt rongiga.
	Ettevõtlus- ja seminaripaketid	5 meeskonnasündmust Jaama 7-s	10 sündmust/seminari	15 seminari ja sündmust	Äritulude ja ruumirendi kasv (Kerro residentsi täituvus).
	Välisturundus (Soome, Läti)	Messid, kontaktid, TripAdvisor	Turismiklastri ühisturundus	Otseturundus koostöös reisibüroodega	Välisturistide osakaal tõuseb 10%-ni külastajatest.
III Kogud ja teadmuskeskus	Kogude kirjeldamine ja MuS	Liitumine MuS-iga; 100 museaali	MuS-is; 200 museaali arvele võetud	30% kogust MuS-is kirjeldatud	Museaalid on avalikkusele ja teadlastele digitaalselt leitavad.
	Juubeliraamat / uurimistöö	Materjalide arhiivitöö ja kogumine	Raamatu „Lapsevankrite ajalugu“	Esitlused ja hariduslik	Ilmub esimene mahukas vankripärandi ja naiste argiajaloo koguteos Eestis.

			väljaandmine (10. a)	ud trükised	
	Suuline pärand „Inimeste lood“	20 salvestatud elulugu	25 salvestatud elulugu	30 salvestatu d elulugu	Kokku vähemalt 90 arhiveeritud suulise ajaloo lugu ja helifaili.
IV Juhtimine ja ressursid	Meeskonna arendus ja tasustamine	2 põhitöötajat + suvel 5 töötajat	3 põhitöötajat + suvel 6 töötajat	3–4 põhitöötaj at + suvel 6–7 töötajat	Töökoormuse hajutamine, hooajatöötajate kaasamine, läbipõlemise vältimine.
	Roheline Muuseum ja kestlikkus	Kestlikkuse auditi läbiviimine	Rohelise Muuseumi märgise taotlemine	Märgise nõuete täitmine ja hoidmine	Keskkonnasäästlik majandamine ja digivaba elamuskeskkond sertifitseeritud.
	Taristu ja ligipääsetav us	Jaama 7 viidandus ja invaparkla	Väliala tegevuskeskk onna laiendamine	Hoidlapind ade laiendami ne	Kõik 3 hoonet ja teekonnad mugavalt ning turvaliselt ligipääsetavad.

9. Finantsplaani ja rahastamise põhimõtted

9.1. Finantsplaani eesmärk ja lähtekohad

Käru Muuseumi finantsplaani eesmärk on tagada muuseumi põhitegevuse järjepidevus, muuseumikogu säilitamine, uurimine ja dokumenteerimine ning arengukavas aastateks 2027–2029 seatud eesmärkide elluviimine. Finantsplaneerimisel lähtutakse muuseumi avalikust ülesandest, kavandatud tegevustest, olemasolevast tööjõust ja taristust ning erinevate rahastamisallikate kasutamise võimalustest.

Muuseumi tegevust rahastatakse riiklikust tegevustoetusest, Türi valla toetusest, muuseumi omatulust, projektitoetustest, annetustest ja sponsoralusest. Rahastusallikate mitmekesistamine aitab vähendada sõltuvust üksikutest toetustest ning toetab muuseumi pikaajalist jätkusuutlikkust.

Aastateks 2027–2029 on kavandatud muuseumi tegevuse kogumahuks **288 814 eurot**. Riiklikku tegevustoetust taotletakse 15 000 eurot aastas ehk kokku 45 000 eurot kolme aasta jooksul.

9.2. Tulude prognoos aastateks 2027–2029

Muuseumi tulude prognoos põhineb riiklikul tegevustoetusel, kohaliku omavalitsuse toetusel, müügitulul ning muudest allikatest kavandataval rahastusel.

Tuluallikas	2027 (€)	2028 (€)	2029 (€)
Riiklik tegevustoetus	15 000	15 000	15 000
Türi valla toetus	4 000	4 000	4 000
Müügitulu	35 010	38 010	39 010
Muud tulud ja projektitoetused	30 594	41 594	47 626
Tulud kokku	84 604	98 604	105 636

Riiklik tegevustoetus on kavandatud muuseumi avalike ülesannete täitmiseks vajalike püsikulude osaliseks katmiseks. Türi valla toetust nähakse ette muuseumi tegevuse kaasrahastamiseks.

Müügitulu prognoos hõlmab piletimüüki, suveniire, töötubasid, ruumide renti ja muid tasulisi teenuseid. Müügitulu suurenemist kavandatakse seoses muuseumi külastajateenuste, näituste, haridusprogrammide ja koostöövõrgustiku arendamisega.

Muud tulud ja projektitoetused hõlmavad Eesti Kultuurkapitali toetusi, rahvusvaheliste ja teiste projektide rahastust, annetusi ning sponsorlust. Nende tulude laekumine sõltub rahastusotsustest ja toetajatega sõlmitavatest kokkulepetest. Seetõttu käsitletakse neid finantsplaanis prognoositavate tuludena, mitte juba tagatud rahastusena.

9.3. Kulude prognoos aastateks 2027–2029

Muuseumi kulud on jaotatud personalikuludeks, majandamiskuludeks ning muudeks tegevuskuludeks, sealhulgas näituste, kogude ja projektide elluviimise kuludeks.

Kululiik	2027 (€)	2028 (€)	2029 (€)
Personalikulud	64 800	73 200	73 200
Majandamiskulud	10 954	10 954	15 586
Projektid, näitused ja kogud	8 000	13 600	16 000
Muud tegevuskulud	850	850	850
Kulud kokku	84 604	98 604	105 636

Suurima osa muuseumi tegevuskuludest moodustavad personalikulud. Need hõlmavad muuseumi juhtimise, kogude dokumenteerimise ja säilitamise, näituste ettevalmistamise, arendustegevuse ning külastajate teenindamisega seotud tööjõukulusid.

Majandamiskulud hõlmavad muuseumi kasutuses olevate hoonete kütet, elektrit, vee- ja jäätmekäitlust, sideteenuseid, kindlustust, valvet, hooldust ning igapäevaseks tööks vajalikke tarvikuid. Majandamiskulude suurenemine 2029. aastal on seotud eelarves kavandatud kõrgemate kütte-, elektri- ja hoolduskuludega.

Projektide, näituste ja kogude kuludest rahastatakse ajutiste näituste ettevalmistamist ja kujundamist, kogude dokumenteerimist ja digiteerimist, restaureerimis- ja säilitamismaterjale, kultuurisündmusi ning erialaseid seminare ja konverentse. 2028. aasta eelarves on lisaks kavandatud 5000 eurot muuseumi ajalugu ning Eesti kärude ja vankrite ajalugu käsitleva väljaande koostamiseks.

Muud tegevuskulud hõlmavad makseteenuste tasusid, personali koolitusi ja lähetusi ning rändnäitustega seotud transpordikuluseid.

9.4. Riikliku tegevustoetuse kavandatud kasutamine

Käru Muuseum taotleb aastateks 2027–2029 riiklikku tegevustoetust **15 000 eurot aastas**. Toetuse eesmärk on tagada muuseumi põhitegevuse järjepidevus ning katta osaliselt muuseumi avalike ülesannete täitmiseks vajalikke tööjõu- ja tegevuskuluseid.

Tegevustoetuse kasutamisel lähtutakse järgmisest jaotusest:

Kululiik	Osakaal	2027 (€)	2028 (€)	2029 (€)
Personalikulud	70%	10 500	10 500	10 500
Majandamiskulud	20%	3 000	3 000	3 000
Muud kulud	10%	1 500	1 500	1 500
Kokku	100%	15 000	15 000	15 000

Personalikuludeks kavandatakse 70% tegevustoetusest ehk 10 500 eurot aastas. Toetust kasutatakse muuseumikogu dokumenteerimise, uurimise, säilitamise, näituste ettevalmistamise ja teiste muuseumi põhitegevusega seotud tööülesannete täitmiseks vajalike töötasude ning tööandja maksude osaliseks katmiseks. See aitab tagada muuseumi erialase töö järjepidevuse ja vähendada väikese meeskonna töökoormusest tulenevaid riske.

Majandamiskuludeks kavandatakse 20% tegevustoetusest ehk 3000 eurot aastas. Toetusega kaetakse osaliselt muuseumi põhitegevuseks kasutatavate ruumide vältimatuid ülalpidamiskuluseid, sealhulgas kütte-, elektri-, valve-, kindlustus- ja hoolduskuluseid.

Muudeks kuludeks kavandatakse 10% tegevustoetusest ehk 1500 eurot aastas. Neid vahendeid kasutatakse muuseumikogu dokumenteerimise ja digiteerimise, säilitamise ja konserveerimise ning näituste ettevalmistamisega seotud otsesteks tegevuskuludeks.

Kolme aasta jooksul kavandatakse riiklikust tegevustoetusest personalikuludeks kokku 31 500 eurot, majandamiskuludeks 9000 eurot ja muudeks kuludeks 4500 eurot.

Riiklikku tegevustoetust kasutatakse üksnes toetuse tingimustele vastavate muuseumi põhitegevuse kulude katmiseks. Majutuse, toitlustuse, ruumirendi ja muu ettevõtlustegevusega seotud kulud eristatakse muuseumi avalike ülesannete täitmiseks tehtavatest kuludest. Ühiskasutuses olevate ruumide ja ressursside puhul kasutatakse põhjendatud kulude jaotamise põhimõtteid.

9.5. Omatulu ja täiendavate rahastusallikate arendamine

Käru Muuseumi jätkusuutlikkuse oluline eeldus on omatulu teenimise ning projektipõhise rahastuse arendamine.

Aastatel 2027–2029 kavandatakse müügitulu suurenemist 35 000 eurolt 39 000 euroni aastas. Omatulu kujunemist toetavad muuseumi näitused, külastajaprogrammid, haridus- ja elamustegevused, suveniiride müük ning muud tasulised teenused.

Muuseumi arendamisel pööratakse tähelepanu ka koostööle kohalike ettevõtjate, haridusasutuste, turismikorraldajate ja kultuuriasutustega. Partnerluste eesmärk on laiendada muuseumi tegevuste kättesaadavust, suurendada külastajate hulka ning luua täiendavaid võimalusi muuseumi põhitegevuse rahastamiseks.

Projektitoetusi kavandatakse kasutada eelkõige näituste, haridusprogrammide, kultuurisündmuste, väljaannete, kogude arendamise ja rahvusvahelise koostööga seotud tegevusteks. Projektide elluviimise ulatus sõltub vastavate rahastustaotluste tulemustest.

Omatulu teenivad ettevõtlustegevused toetavad muuseumi majanduslikku toimepidevust, kuid nende arvestus hoitakse muuseumi avalike ülesannete täitmiseks kasutatavate toetuste arvestusest eristatuna.

9.6. Finantsiline jätkusuutlikkus ja riskide maandamine

Käru Muuseumi finantsplaneerimise põhimõte on tasakaalustatud eelarve ning tegevuste kavandamine vastavalt tegelikele rahastamisvõimalustele.

Finantsplaanis on aastateks 2027–2029 kavandatud tulud ja kulud võrdses mahus. Samas arvestatakse, et osa prognoositavatest tuludest sõltub projektikonkursside tulemustest, annetustest, sponsorlusest ja muuseumi külastatavusest.

Rahastuse vähenemise või kavandatud tulude mittelaekumise korral vaadatakse üle tegevuskava ja eelarve. Esmajärjekorras tagatakse muuseumikogu säilitamine, muuseumi põhitegevuse jätkumine ning vältimatute personali- ja majandamiskulude katmine. Täiendavaid arendusprojekte, suuremahulisi sündmusi ja muid projektipõhiseid tegevusi viiakse ellu vastavalt olemasolevatele vahenditele.

Muuseumi finantsilist jätkusuutlikkust toetavad:

- rahastusallikate mitmekesistamine ning omatulu arendamine;
- tegevuskulude regulaarne jälgimine ja põhjendatud kulude planeerimine;
- tööjõu ja tegevuste mahu vastavusse viimine tegelike võimalustega;
- projektide elluviimine vastavalt rahastusotsustele;
- muuseumi põhitegevuse ja ettevõtlustegevuse kulude eristatav arvestus.

9.7. Finantsplaani elluviimine ja seire

Finantsplaani elluviimise eest vastutab MTÜ Käru Heade Tegude Muuseumi juhatus.

Finantsplaani täitmist jälgitakse koos arengukava tegevuste elluviimisega. Kord kvartalis hinnatakse tulude laekumist, kulude kasutamist ning võimalikke kõrvalekaldeid eelarvest. Kord aastas võrreldakse tegelikke majandustulemusi finantsplaanis kavandatud näitajatega ning hinnatakse rahaliste vahendite kasutamise mõju arengukava eesmärkide saavutamisele.

Vajaduse korral korrigeeritakse järgmise aasta tegevuskava ja eelarvet, arvestades tegelikke tulusid, tööjõuressurssi ning tegevuste prioriteetsust. Riikliku tegevustoetuse kasutamist jälgitakse eraldi, tagades toetuse sihipärase kasutamise ja nõuetekohase aruandluse.

Finantsplaani järjepidev seire ja rahastusallikate mitmekesistamine aitavad tagada Käru Muuseumi tegevuse stabiilsuse ning luua eeldused muuseumikogu hoidmiseks, uurimiseks ja avalikkusele kättesaadavaks tegemiseks aastatel 2027–2029.

10. Riikliku tegevustoetuse vajadus ja mõju

Käru Muuseum täidab avalikes huvides kultuuripärandi kogumise, säilitamise, uurimise ja vahendamise ülesandeid. Muuseumi eripärane kollektsioon täiendab Eesti muuseumimaastikku ning aitab säilitada lapsepõlve, naiste ja pereelu argiajaloo esemelist ja suulist pärandit.

Muuseumi senine tegevus on tuginenud märkimisväärses ulatuses eestvedajate, vabatahtlike ja projektipõhise rahastuse panusele. Kolmeaastane riiklik tegevustoetus (aastas 15 000 eurot) võimaldaks tagada muuseumi põhitegevuse järjepidevuse, tugevdada erialast töökorraldust ning vähendada sõltuvust lühiajalistest projektidest.

Toetuse abil kavandatakse tagada muuseumikogu haldamiseks ja säilitamiseks vajalik tööjõud, jätkata kogude dokumenteerimist ja digiteerimist, korraldada uurimistööd põhinevaid näitusi ning pakkuda muuseumiharidust erinevatele sihtrühmadele.

Muuseum jätkab omatulu teenimist ja täiendavate rahastusvõimaluste kasutamist. Riikliku tegevustoetuse kulud eristatakse muust projektirahastusest ning majutus-, toitlustus- ja muudest kõrvaltegevustest.

Kolmeaastane rahastusperiood võimaldab kavandada tööd pikaajaliselt, mõõta saavutatud tulemusi ning tagada, et muuseumikogu ja selle kaudu vahendatav kultuuripärand jäävad avalikkusele kättesaadavaks.

11. Arengukava elluviimine ja seire

Käru Muuseumi arengukava 2027–2029 elluviimise eest vastutab MTÜ Käru Heade Tegude Muuseumi juhatus, kes korraldab arengukavas seatud eesmärkide täitmist, tegevuste kavandamist, ressursside kasutamist ning saavutatud tulemuste hindamist.

Arengukava elluviimine toimub aastapõhiste tegevuskavade ja eelarvete alusel. Iga kavandatud tegevuse puhul määratakse vastutaja, elluviimise aeg, oodatav tulemus ja rahastamisallikas. Muuseumi töötajad ja vabatahtlikud osalevad tegevuste elluviimises vastavalt oma ülesannetele, pädevusele ja võimalustele. Koostööpartnerid kaasatakse kokkulepitud tegevuste ja projektide raames.

Arengukava täitmist jälgitakse ja hinnatakse regulaarselt:

- **Kord kvartalis** vaatab juhatus üle tegevuskava täitmise, eelarve kasutamise, pooleliolevad projektid ning võimalikud kõrvalekalded kavandatud eesmärkidest.
- **Kord aastas** koostatakse arengukava täitmise kokkuvõte, milles võrreldakse saavutatud tulemusi vastava aasta eesmärkide ja mõõdikutega.
- **2029. aasta lõpus** hinnatakse kogu arengukava perioodi tulemusi ning tehakse ettepanekud järgmise arenguperioodi eesmärkide ja tegevussuundade kujundamiseks.

Seire käigus hinnatakse eelkõige muuseumikogu täiendamise, dokumenteerimise, digiteerimise ja säilitamise tulemusi, näituste ja haridusprogrammide elluviimist, külastatavust, kogukondlikku koostööd, ligipääsetavust ning muuseumi majanduslikku jätkusuutlikkust. Tulemuste hindamisel kasutatakse muuseumi kogude arvestust, külastusstatistikat, tegevusaruandeid, osalejate tagasisidet ja finantsandmeid.

Arengukava muutmine ja tegevuste kohandamine

Kui muuseumi rahastamisvõimalused, tööjõuressurss või muud olulised asjaolud muutuvad, vaatab juhatus üle kavandatud tegevuste mahu, ajakava ja prioriteetid. Muudatuste tegemisel lähtutakse põhimõttest, et esmajärjekorras tagatakse muuseumi põhitegevuse järjepidevus, sealhulgas muuseumikogu säilitamine, dokumenteerimine, uurimine ja avalikkusele kättesaadavaks tegemine.

Rahastuse vähenemise korral vähendatakse või lükatakse võimaluse korral edasi täiendavaid arendusprojekte ja suuremahulisi sündmusi, säilitades muuseumi põhitegevuseks vajalikud ressursid. Tööjõuressursi vähenemisel kohandatakse tegevuste mahtu vastavalt tegelikule suutlikkusele ning vajaduse korral kaasatakse koostöö partnereid ja vabatahtlikke.

Olulisemad muudatused arengukava eesmärkides, tegevustes või finantsplaanis kinnitab MTÜ Käru Heade Tegude Muuseumi juhatus. Muudatused dokumenteeritakse ning nende mõju kavandatud tulemustele hinnatakse järgmise seire käigus.

Selline juhtimis- ja seiresüsteem tagab arengukava elluviimise läbipaistvuse, eesmärkide mõõdetavuse ning võimaldab muuseumil paindlikult reageerida muutuvatele oludele, säilitades samal ajal oma põhitegevuse järjepidevuse.

12. Riskide juhtimine

Käru Muuseumi arengukava 2027–2029 elluviimisel arvestatakse võimalike riskidega, mis võivad mõjutada muuseumi tegevuse järjepidevust, kavandatud eesmärkide saavutamist ja rahaliste vahendite kasutamist.

Riskide juhtimise eesmärk on ennetada tegevust takistavaid olukordi, vähendada nende võimalikku mõju ning tagada muuseumikogu säilimine ja muuseumi põhitegevuse jätkumine ka muutuvates tingimustes.

Peamised riskid ja nende maandamise meetmed

Risk	Võimalik mõju	Riski maandamise meetmed
Rahastuse vähenemine või kavandatud toetuste mittelaekumine	Kavandatud tegevuste vähendamine, näituste ja projektide ärajäämine, tööjõukulude katmise raskused.	Rahastusallikate mitmekesistamine, omatulu arendamine, kulude regulaarne jälgimine ning tegevuste prioriseerimine. Esmajärjekorras tagatakse muuseumi põhitegevus.
Võtmetöötajate ülekoormus või tööjõu vähenemine	Tegevuste viibimine, töö kvaliteedi langus, muuseumikogu dokumenteerimise ja säilitamise aeglustumine.	Tööülesannete ja vastutuse selge jaotamine, realistlik töökoormuse planeerimine, vabatahtlike ja koostööpartnerite kaasamine ning tegevuste mahu kohandamine olemasoleva tööjõuga.
Muuseumikogu säilitustingimuste halvenemine	Museaalide kahjustumine, säilitamiskulude suurenemine ja kultuuripärandi võimalik pöördumatu kahjustumine.	Säilitustingimuste regulaarne kontroll, esemete seisundi jälgimine, ennetavate säilitusmeetmete rakendamine ning vajalike parenduste seadmine eelarves prioriteediks.

Külastatavuse hooajalisus ja külastajate arvu vähenemine	Piletitulu ja muu omatulu vähenemine, külastajate ebaühtlane jaotumine aasta jooksul.	Aastaringse tegevuskava arendamine, haridusprogrammide ja rühmakülastuste pakkumine, koostöö haridusasutuste ja turismipartneritega ning sihtrühmapõhine teavitustöö.
Projektide ja arendustegevuste edasilükkumine	Näituste, sündmuste või muude kavandatud tegevuste hiline mine ning arengukava sihttasemete saavutamata jäämine.	Tegevuste realistlik ajastamine, ettevalmistustööde varajane alustamine, alternatiivsete lahenduste kavandamine ning projektide ajakava ja eelarve regulaarne ülevaatamine.

Riskide hindamine ja tegevuste kohandamine

Riskide jälgimine on osa arengukava elluviimise ja seire süsteemist. MTÜ Käru Heade Tegude Muuseumi juhatus hindab vähemalt kord kvartalis olulisemate riskide esinemist ning nende võimalikku mõju kavandatud tegevustele ja eelarvele.

Riski ilmnemisel määratakse vajalikud tegevused, nende eest vastutaja ja elluviimise tähtaeg. Vajaduse korral korrigeeritakse aastast tegevuskava ja finantsplaani ning hinnatakse muudatuste mõju arengukavas seatud moodsikutele.

Riskide maandamisel lähtutakse järgmistest põhimõtetest:

- Muuseumikogu säilitamine ja muuseumi põhitegevuse järjepidevus on esmatähtsad.
- Kavandatavate tegevuste maht peab vastama tegelikele rahalistele ja tööjõuressurssidele.
- Täiendavate projektide ja suuremahuliste sündmuste elluviimine sõltub nende rahastamise ja korraldusliku suutlikkuse olemasolust.
- Muudatused tegevuskavas ja eelarves peavad olema põhjendatud ning dokumenteeritud.
- Riskide juhtimise tulemusi arvestatakse järgmise aasta tegevuste ja eelarve kavandamisel.

Riskide teadlik ja järjepidev juhtimine aitab tagada Käru Muuseumi kestliku arengu, muuseumikogu säilimise ning arengukavas seatud eesmärkide võimalikult tulemusliku saavutamise aastatel 2027–2029.

Arengukava lisad:

Lisa 1. Käru Heade Tegude Muuseumi tegevusülevaade (2024–2026)

Lisa 2: Tegevuskava. Üksikasjalik tegevus- ja näituseplaan 2027–2029